

Svar på skriftligt spørgsmål om rätt att få information om brottsärende som gäller en själv

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 216/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Leena Meri /saf:

Har ministern varseblivit problemet och ämnar man för att förbättra rättssäkerheten vidta åtgärder för att försäkra en persons rätt att få information om en brottsanmälan eller väckt åtal som gäller personen själv före media eller övriga utomstående instanser?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

I förundersökningen och åtalsprövningen tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Lagens 24 § 1 mom. 3 punkt gäller anmälan om brott till polisen eller någon annan förundersökningsmyndighet, en åklagare eller en kontroll- och tillsynsmyndighet, handlingar som har mottagits eller uppgjorts för förundersökning och åtalsprövning samt stämningsansökan, stämning och svaromål på en stämning i brottmål. Enligt punkten är dessa handlingar sekretessbelagda, tills ärendet har tagits upp till behandling vid ett domstolssammanträde eller åklagaren beslutat låta bli att väcka åtal eller ärendet avskrivits, om det inte är uppenbart att utlämnandet av uppgifter ur en sådan handling inte äventyrar brottsutredningen eller undersökningens syfte eller utan vägande skäl vållar den som har del i saken skada eller lidande eller hindrar domstolen från att utöva sin rätt att sekretessbelägga handlingar enligt lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar (370/2007).

Om informering om förundersökning stadgas i 11 kap. 7 § i förundersökningslagen (805/2011). Om det finns orsak att informera om förundersökningen på grund av ärendets samhälleliga betydelse, det allmänna intresset som ärendet väckt, brottsutredningen, nående av den misstänkte, hindrande av ett nytt brott eller för att hindra skada som orsakas av brottet eller övrig motsvarande orsak, ska informeringen göras så, att ingen utan orsak utsätts för misstankar och att ingen i onödan orsakas skada eller besvär. En persons namn eller fotografi får offentliggöras endast om det är nödvändigt för att utreda brottet, nå den brottsmisstänkta, hindra ett nytt brott eller förhindra skada som orsakas av brottet.

I 8 § i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar stadgas om tidpunkten för när en rättegångshandling blir offentlig. Om tidpunkten för när en rättegångshandling som lämnats in till tingsrätten i ett brottmål blir offentlig stadgas i paragrafens punkter 1 och 2. I annat än skriftligt förfarande blir i huvudsak rättegångshandlingen som lämnats in till tingsrätten offentlig när ärendet har tagits upp vid muntlig förhandling eller, om någon muntlig förhandling inte hålls i ärendet, när ett avgörande i huvudsaken meddelas (punkt 1). I ett skriftligt förfarande blir i huvudsak rättegångshandlingen som lämnats in till tingsrätten offentlig när svarandens samtycke till att målet

avgörs i skriftligt förfarande har inkommit till tingsrätten (punkt 2). Enligt paragrafens 2 mom. kan tingsrätten tidigarelägga tidpunkten för när en rättegångshandling som lämnats in till tingsrätten i ett brottmål blir offentlig, om det är uppenbart att det inte vållar någon som har del i saken skada eller lidande att handlingen blir offentlig eller det finns vägande skäl för att handlingen blir offentlig.

Som god förvaltning och som en princip hörande till en rättsstat kan anses, att den delaktiga ska få information om ärenden som berör denna direkt av myndigheten och inte till exempel via media. För brottsanmälans och åtalets del garanteras detta bland annat med de ovannämnda bestämmelserna om sekretessbeläggning av handlingar och tidpunkt för när en handling blir offentlig i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar, varför det inte finns behov att till dessa delar ändra lagstiftningen. Denna princip framgår bland annat även i 6 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, som stadgar, att om expedition utges eller någon annan handling upprättas i ett ärende, ska myndigheten i mån av möjlighet ombesörja, att den delaktiga kan få information om innehållet i handlingen innan den blir offentlig. Bestämmelsen om informationsplikt i 4 kap. 9 § i förundersökningslagen gäller inte brottsanmälningar som gjorts till förundersökningsmyndigheten, utan gäller förundersökningsåtgärder som förundersökningsmyndigheten utfört. Om förundersökningsmyndigheten på grund av inlämnad brottsanmälan utsätter en person för förundersökningsåtgärder, tryggar bestämmelsen att personen så fort som möjligt får information om sin ställning vid förundersökningen. Om rätten att få information om brottsanmälan, brottsmisstanke eller väckt åtal som gäller personen själv, har stadgats omfattande även i övriga bestämmelser i förundersökningslagen och lagen om rättegång i brottmål (689/1997).

Helsingfors 4.5.2021

Justitieminister Anna-Maja Henriksson